

Multiculturele Samenleving

Leertekst

Inhoudsopgave

	Leerdoelen Checklist	2
1	Nederland als multiculturele samenleving	
	1.1 Recente groepen migranten	3
	1.2 Grote groepen migranten	4
	1.3 Sociale en politieke problemen	5
2	Het overheidsbeleid	
	2.1 Het toelatingsbeleid	6
	2.2 Het immigratiebeleid	9
	2.3 Het integratiebeleid	10
3	Sociaaleconomische positie allochtonen	
	3.1 Maatschappelijke positie	12
	3.2 Maatregelen	12
4	Culturele differentiatie	
	4.1 Autochtonen en allochtonen	13
	4.2 Wederzijdse beïnvloeding	14
	4.3 Culturele verschillen	14
5	Vooroordelen, stereotypen en discriminatie	
	5.1 Vooroordelen en stereotypen	15
	5.2 Vooroordelen en discriminatie	15
	5.3 Oorzaken en gevolgen discriminatie	16
	5.4 Discriminatie voorkomen	16
	5.5 Discriminatie in je omgeving	17

Leerdoelen Checklist

1 Nederland als multiculturele samenleving

- Kunnen omschrijven welke recente groepen migranten naar Nederland zijn gekomen en hoe deze groepen zich inpassen in de Nederlandse samenleving.*
- Kunnen aangeven wat de omvang van de grootste groepen migranten in de Nederlandse samenleving zijn en de motieven noemen voor hun komst naar Nederland.*
- Kunnen beschrijven en herkennen welke sociale en politieke problemen er zijn in een multiculturele samenleving.*

2 Het overheidsbeleid

- Kunnen benoemen wat het Nederlandse toelatingsbeleid is en voor- en tegenargumenten geven om het toelatingsbeleid strenger of minder streng te maken.*
- Kunnen uitleggen op basis waarvan het Nederlandse beleid voor allochtonen en vreemdelingen/asielzoekers is gemaakt.*
- Kunnen benoemen welke mogelijkheden er zijn om de integratie van allochtone groepen te verbeteren.*

3 Sociaaleconomische positie allochtonen

- De positie van allochtone groepen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs noemen/vergelijken met die van autochtone groepen en uitleggen wat daarvan de achtergronden en oorzaken zijn.*
- Voorbeelden geven van mogelijke maatregelen die de overheid zou kunnen nemen om de achterstandspositie van allochtone groepen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs te verbeteren.*

4 Culturele differentiatie

- Voorbeelden geven van verschillen binnen en tussen de culturen van allochtonen en van autochtonen en in voorbeelden uitleggen welke waarden daaraan ten grondslag liggen*
- Met voorbeelden duidelijk maken dat maatschappelijke groepen elementen van elkaars cultuur overnemen.*
- Mogelijke gevolgen voor allochtone jongeren herkennen, die opgroeien in een situatie waarin zij te maken hebben met de invloeden en verwachtingen van verschillende culturen.*

5 Vooroordelen, stereotypen en discriminatie

- Vooroordelen en stereotypen herkennen.*
- Het verband tussen vooroordelen en discriminatie verklaren.*
- Oorzaken van discriminatie noemen en de gevolgen herkennen/beschrijven.*
- Mogelijkheden beschrijven, die de overheid en organisaties hebben om op effectieve wijze vooroordelen en discriminatie tegemoet te treden en te voorkomen.*

1 Nederland als multiculturele samenleving

1.1 Recente groepen migranten

✓ *Kunnen omschrijven welke recente groepen migranten naar Nederland zijn gekomen en hoe deze groepen zich inpassen in de Nederlandse samenleving.*

Migreren is een algemeen begrip en betekend letterlijk: verhuizen. Zo kunnen dieren migreren, mensen migreren maar kun je ook bestanden op de computer migreren. Bij het onderwerp multiculturele samenleving omschrijven we het begrip als 'verhuizen naar een ander land'.

Een **migrant** is dus een persoon die (naar aan ander land) verhuist. In het land dat hij verlaat is hij een *emigrant*, in het land dat hij binnen komt is hij een *immigrant*.

Sinds de Tweede Wereldoorlog (1945) zijn de volgende groepen migranten naar Nederland gekomen:

1949+ Indische Nederlanders

Over het algemeen zijn de Indische Nederlanders goed ingepast Nederlandse samenleving: zij zijn al tientallen jaren onderdeel van onze maatschappij en komen bovendien uit een oud kolonie.

1960+ Turkse en Marokkaanse Gastarbeiders

De inpassing van deze groepen migranten verloopt wisselend. In het begin was de **integratie** (er voor zorgen dat mensen economisch zelfstandig deelnemen aan de samenleving) voor deze groep gericht op terugkeer: Als er geen werk meer was zouden de arbeiders terugkeren naar hun eigen land. Zij kregen bijvoorbeeld geen taalcursus en er werden geen moskeeën gebouwd voor hun islamitische geloof. Vanaf eind jaren '70 kwamen meer moskeeën en de mogelijkheid om eigen verenigingen op te richten (zoals een Turkse voetbalclub). Vanaf de jaren '90 is er meer aandacht voor inburgering en de tweede en derde generatie (kinderen, kleinkinderen) zijn al meer geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Wel blijven er problemen: er zijn sterke cultuurverschillen tussen deze *niet-westerse* migranten en onze *westerse cultuur*. Ook het terrorisme van de afgelopen jaren heeft ook invloed op de integratie van deze groepen.

1965+ Surinaamse vluchtelingen

Over het algemeen zijn de Surinamers goed ingepast in de Nederlandse samenleving. Zij zijn al lang in ons land en daarnaast spreken ze in Suriname Nederlands en kennen ze de Nederlandse cultuur.

2004+ Poolse gastarbeiders

De inpassing van deze groep verloopt wisselend. Veel Nederlanders vinden dat Poolse arbeiders banen innemen en te slecht Nederlands praten om mee te kunnen samenwerken. Ook vinden veel Nederlanders dat zij overlast veroorzaken. Anderen vinden het betrouwbare, hardwerkende en vooral goedkope arbeiders die juist erg goed zijn voor onze samenleving.

Naast de bovengenoemde groepen komen er sinds 1945 (en daarvoor) vluchtelingen uit verschillende landen. De laatste jaren zijn dit vooral Irak en Syrië. De inpassing van deze groepen verloopt wisselend: soms zijn er sterke cultuurverschillen en ook wordt Nederland steeds minder tolerant voor migranten.

1.2 Grote groepen migranten

- ✔ *Kunnen aangeven wat de omvang van de grootste groepen migranten in de Nederlandse samenleving zijn en de motieven noemen voor hun komst naar Nederland.*

De grootste groepen (1e generatie (Geboren in ander land) + 2e generatie (kinderen daarvan) migranten in Nederland zijn (Bron: CBS 2012):

Turken en Koerden: 390.000

In de loop van de jaren vijftig ging het steeds beter met de Nederlandse economie er waren steeds meer arbeiders nodig in de fabrieken en Nederland zocht in de jaren '60 in Turkije naar goedkope arbeiders. Als gevolg van de oliecrisis aan het begin van de jaren 70 ging het slecht met de economie en sloten steeds meer fabrieken hun poorten. Daardoor raakten veel mensen hun baan kwijt. Veel Turken en (Turkse) Koerden zijn in Nederland blijven wonen omdat zij gewend waren aan het land en/of omdat het slecht ging met de economie in hun eigen land. In de jaren daarna kwamen veel vrouwen en kinderen vanuit Turkije over, zo ontstond er [gezinshereniging](#).

Marokkanen: 380.000

In de loop van de jaren vijftig ging het steeds beter met de Nederlandse economie er waren steeds meer arbeiders nodig in de fabrieken en Nederland zocht in de jaren '60 in Marokko naar goedkope arbeiders. Als gevolg van de oliecrisis aan het begin van de jaren 70 ging het slecht met de economie en sloten steeds meer fabrieken hun poorten. Daardoor raakten veel mensen hun baan kwijt. Veel Marokkanen zijn in Nederland blijven wonen omdat zij gewend waren aan het land en/of omdat het slecht ging met de economie in hun eigen land. In de jaren daarna kwamen veel vrouwen en kinderen vanuit Marokko over, zo ontstond er [gezinshereniging](#).

Duitsers: 380.000

In de jaren 1920 - 1929 was er een zware economische crisis in Duitsland. Veel Duitsers kwamen daarom naar Nederland. In 1933 kwam Hitler in Duitsland aan de macht, waarna het voor mensen als Joden en Zigeuners steeds moeilijker werd om in het land te wonen. Daarna kwam de Tweede Wereldoorlog (1939 - 1945). In de jaren daarna kwamen er soms nog groepen Duitsers voor werk of een studie naar Nederland toe.

Indische Nederlanders: 350.000

Tot 1949 was Indonesië een Nederlandse kolonie. Toen het land onafhankelijk werd vertrokken Nederlanders en Indische Nederlanders (Indo's) naar Nederland. De eerste groep (de Nederlanders) gingen repatriëren (latijn: re = "wederom, terug", patria = "vaderland"): naar het vaderland (Nederland) terugkeren. Het waren dus [repatrianten](#).

Surinamers: 350.000

Tot 1975 was Suriname een kolonie van Nederland. Economische ging het vanaf de jaren '60 niet erg goed in dat land, terwijl wij in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog een erg goede verzorgingsstaat hebben. Bovendien wilden veel mensen niet in een onafhankelijk Suriname wonen. Daarom kwamen veel Surinamers naar Nederland. Weigeren konden wij hen niet: zij hadden gewoon een Nederlands paspoort. Tot 1980 was er een overgangsregeling waarbij mensen met een Surinaams paspoort toch nog naar Nederland konden komen. Veel mensen hebben hier gebruik van gemaakt. In 1980 kwam er een staatsgreep (militaire coup) waarna nog veel meer Surinamers naar Nederland kwamen.

Polen: 150.000

Sinds 2004 hoort Polen bij de Europese Unie (EU). In de EU mogen burgers wonen en werken in een ander Europees land. In Nederland kunnen Poolse arbeiders veel meer verdienen dan in hun eigen land en ook zijn het voor Nederlandse werkgevers goedkope arbeiders. Eerst waren dit vooral tijdelijke arbeiders, maar steeds vaker willen zij in Nederland blijven.

Belgen: 130.000

Veel Belgen zijn tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914 - 1918) naar Nederland gevlucht. Nederland was in die oorlog neutraal en dus een stuk veiliger dan België, wat in die oorlog werd aangevallen door Duitsland.

Chinezen: 75.000

Al vanaf 1890 komen er Chinezen naar Nederland. Vaak voor werk. Toen Indonesië onafhankelijk werd (1949) kwamen er ook veel Indische Nederlanders met een Chinese achtergrond naar Nederland. Vanaf die jaren kwamen ook de eerste Chinese restaurants in Nederland.

1.3 Sociale en politieke problemen

✔ *Kunnen beschrijven en herkennen welke sociale en politieke problemen er zijn in een multiculturele samenleving.*

In een multiculturele samenleving zoals die in Nederland zijn sociale en politieke problemen, zoals:

- Sociale verschillen: mensen met een niet-westerse achtergrond staan vaak lager op de **maatschappelijke ladder** (indeling van samenleving op basis van macht, status en inkomen).
- De inpassing van diverse groepen migranten verloopt niet goed: zij willen of kunnen zich te weinig aanpassen en/of worden niet genoeg geaccepteerd door de Nederlandse bevolking.
- Migrantten voelen soms weinig binding met Nederland: zij voelen zich meer verbonden met de cultuur van hun *moederland* (land van oorsprong).
- Politieke problemen: Nederland is sterk verdeeld als het gaat over de aanpak van migrantten, vooral niet-westerse migrantten: **linkse partijen** (SP, GL, PvdA etc.) vinden over het algemeen dat mensen welkom zijn, terwijl **rechtse partijen** (VVD, PVV) een streng toelatingsbeleid willen.

2 Het overheidsbeleid

2.1 Het toelatingsbeleid

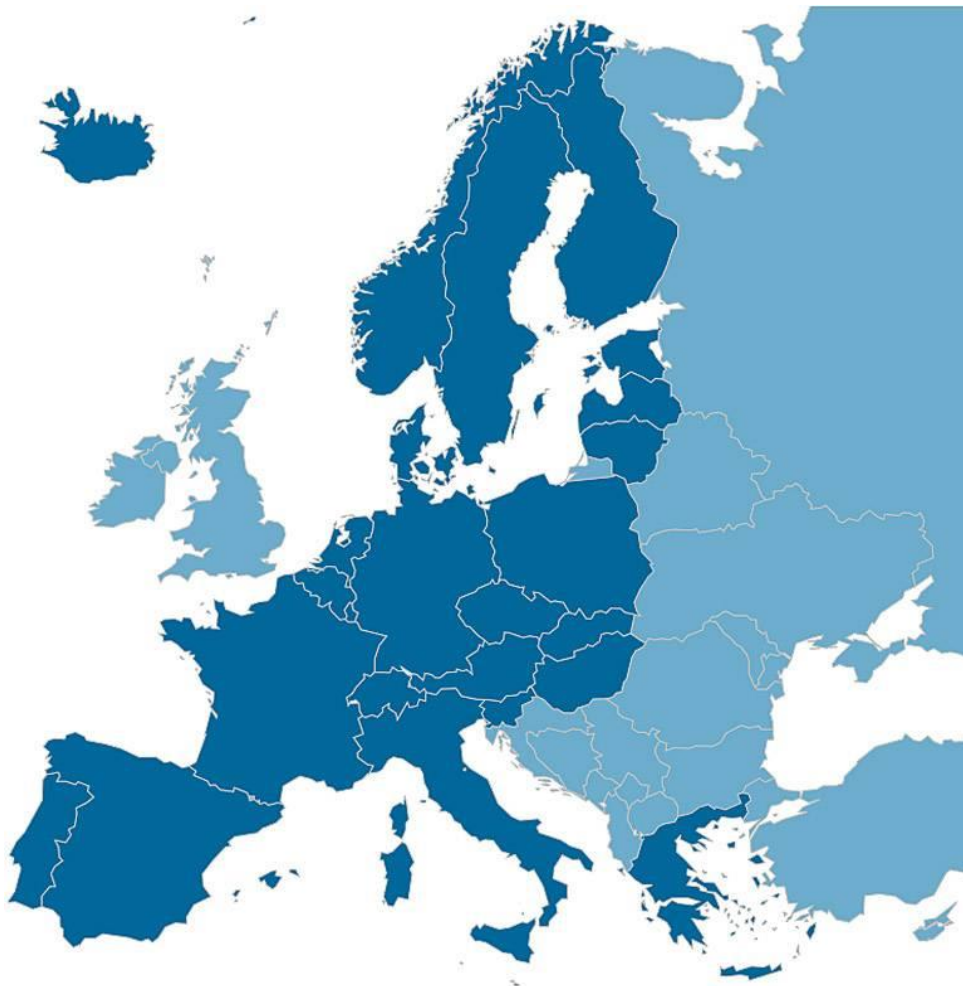
✔ *Kunnen benoemen wat het Nederlandse toelatingsbeleid is en voor- en tegenargumenten geven om het toelatingsbeleid strenger of minder streng te maken.*

Ieder jaar komen mensen (on)vrijwillig naar Nederland. Dit kan zijn voor bijvoorbeeld studie, werk, gezinshereniging of omdat zij vluchten voor een oorlog. Niet iedereen wordt toegelaten in Nederland. Er is een beleid (regels) over wanneer iemand Nederland in mag of niet: het toelatingsbeleid. In Nederland is het beleid in het algemeen:

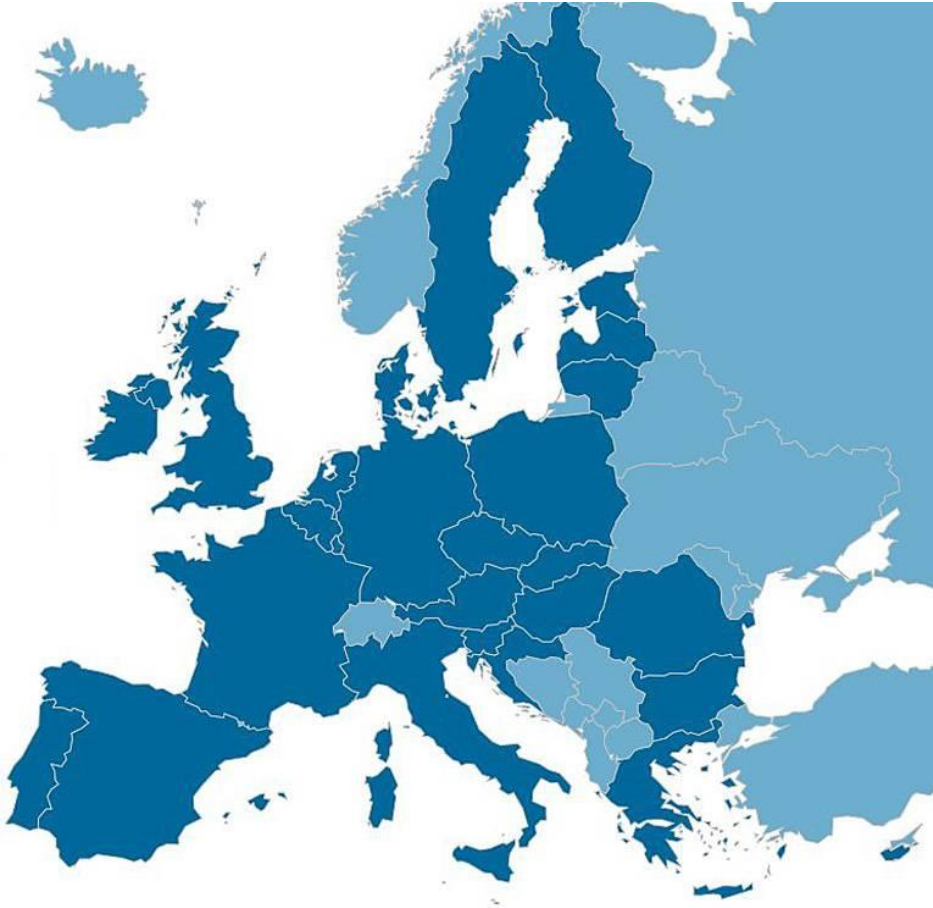
Je mag Nederland in als..

- ..Nederland er wat aan heeft (bijvoorbeeld arbeidsmigranten)
- ..verdragen Nederland daartoe verplichten: Immigratiebeleid (hieronder)
- ..er humanitaire redenen zijn (bijvoorbeeld oorlogsslachtoffers)

Wel zijn er verschillen tussen landen binnen en buiten de **Europese Unie (EU)** én zijn er veel landen (vooral EU landen) die vanaf 1985 het **Verdrag van Schengen** hebben ondertekend: dit verdrag maakt reizen tussen landen makkelijker.

De landen die het Verdrag van Schengen hebben ondertekend in het donker. Als inwoner van een van deze landen mag je onbeperkt reizen tussen de landen. Kom je van buiten de 'Schengenzone'? Dan moet je een Schengenvisum aanvragen.

De landen die bij de Europese Unie horen in het donker. Als inwoner van een van deze landen mag je onbeperkt reizen, verblijven en werken in de landen.

Hieronder gaat de uitleg verder over de Europese Unie (EU) en Nederland.

Mensen uit andere landen binnen de EU:

- Onbeperkt in Nederland verblijven, werken en studeren met je paspoort of ID
- Bij de gemeente inschrijven als je meer dan 4 maanden blijft

Mensen uit de meeste landen buiten de EU:

- maximaal 90 dagen in Nederland verblijven met je paspoort en een [Schengenvisum](#)
- maximaal 1 jaar in Nederland verblijven, werken of studeren met een [Machtiging tot Voorlopig Verblijf \(MVV\)](#)
- maximaal 5 jaar in Nederland verblijven, werken of studeren met een tijdelijke [verblijfsvergunning](#)
- maximaal 5+ jaar in Nederland verblijven, werken of studeren met een permanente verblijfsvergunning
- Permanent in Nederland verblijven met een Nederlands identiteitsbewijs

Wil iemand een visum of verblijfsvergunning, dan moet hij of zij altijd bewijzen waarom het document nodig is: heb je werk gevonden? ben je aangenomen op een universiteit? heb je man of vrouw in Nederland wonen? etc. Ook kunnen er eisen worden gesteld, zoals bijvoorbeeld het halen van het [inburgeringsexamen](#): zie integratiebeleid (hieronder). Om in Nederland te werken kan ook nog een werkvergunning nodig zijn. Een permanente verblijfsvergunning kun je krijgen als je 5 jaar een tijdelijke verblijfsvergunning hebt gehad. Deze is dan 5 jaar geldig en moet je daarna verlengen of een Nederlandse nationaliteit krijgen.

Asielzoekers hebben andere toelatingseisen.

Asielzoekers

- Maximaal 6 dagen zonder papieren
- Maximaal X dagen met een **vreemdelingenidentiteitsbewijs** (in afwachting van beslissing)

Een asielzoeker krijgt eerst 6 dagen om bij te komen van de reis. Er wordt vervolgens onderzocht of asiel echt nodig is: 1) klopt het verhaal van de asielaanvrager? 2) hoe onveilig is het in het land waar hij of zij vandaan komt? Dit kan weken of maanden duren, in die tijd hebben asielzoekers een vreemdelingenidentiteitsbewijs. Vervolgens wordt hij of zij teruggestuurd naar het land van herkomst óf krijgt hij of zij een tijdelijke verblijfsvergunning. Vervolgens kan de asielzoeker net als andere mensen buiten de EU proberen een permanente verblijfsvergunning te krijgen.

Nederlandse identiteit

Met een Nederlands identiteitsbewijs mag je bijvoorbeeld, anders dan bij een permanenten verblijfsvergunning, altijd in Nederland wonen, werken en studeren en mag je naar andere landen reizen. Ook mag je stemmen. Om Nederlander te worden moet je 5 jaar legaal in Nederland verblijven en het inburgeringsexamen halen.

Toelatingsbeleid

Rechtse partijen willen graag een strenger toelatingsbeleid.
Linkse partijen willen graag een minder streng toelatingsbeleid.

Argumenten *strenger toelatingsbeleid*:

Voor

- Behouden Nederlandse cultuur.
- Minder kosten / moeite / overlast om mensen in te burgeren.

Tegen

- Iedereen moet gelijke kansen krijgen.
- Immigranten kunnen veel bijdragen aan Nederland

Argumenten *minder streng toelatingsbeleid*:

Voor

- Iedereen moet gelijke kansen krijgen.
- Immigranten kunnen veel bijdragen aan Nederland.

Tegen

- Er komen dan te veel mensen naar Nederland.
- De Nederlandse cultuur verdwijnt.

2.2 Immigratiebeleid

✔ *Kunnen uitleggen op basis waarvan het Nederlandse beleid voor allochtonen en vreemdelingen/asielzoekers is gemaakt.*

Allochtonen zijn mensen die in het buitenland zijn geboren of waarvan een of beide ouders in het buitenland zijn geboren. **Autochtonen** zijn mensen die in Nederland zijn geboren en waarvan beide ouders dat ook zijn.

Als mensen volgens het toelatingsbeleid ons land in mogen, kunnen zij proberen in Nederland te gaan wonen oftevel te immigreren. Er is een beleid (regels) over hoe wij omgaan met deze mensen: het immigratiebeleid. Het Nederlandse immigratiebeleid is gemaakt op basis van onder andere:

De Grondwet

De basiswetten van ons land. Onze huidige grondwet komt uit 1848. Artikel 1 van onze grondwet:

"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Daarom behandelen wij dus ook allochtonen, zover mogelijk (in gelijke gevallen), gelijk aan autochtonen.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Dit verdrag werd in 1948 door veel landen tijdens een vergadering van de Verenigde Naties (VN) ondertekend en hierin staan alle basisrechten die mensen in alle landen ter wereld zouden moeten hebben (recht op vrijheid, onderwijs, leven etc.). Organisaties als de VN, UNICEF en AMNESTY International ondernemen actie als landen zich hier niet aan houden (ondertekend of niet).

In Nederland houden wij ons zoveel mogelijk aan dit document en daarom zijn migranten, zover de wet dat toelaat, welkom. Ook accepteren wij daarom bijvoorbeeld verschillende soorten geloof en onderwijs.

Vluchtelingenverdrag van Genève

Dit verdrag werd in 1951 door veel landen tijdens een vergadering van de Verenigde Naties (VN) ondertekend en hierin staat dat vluchtelingen niet mogen worden teruggestuurd naar een land waar ze gevaar lopen. Landen die dit hebben ondertekend moeten zich er aan houden. Het verdrag schrijft echter niet voor hoe of door welk land vluchtelingen moeten worden opgevangen.

Nederland heeft het verdrag ondertekend en werkt met (vooral) Europese landen samen om de vluchtelingen goed op te vangen en eerlijk te verdelen.

Verdrag van Maastricht

Dit verdrag werd in 1992 door de landen uit de Europese Unie (EU) ondertekend. Het was de oprichting van de EU. Volgens het verdrag van Maastricht mogen mensen die in andere EU-landen komen overal binnen de EU wonen en werken.

Nederland is lid van de EU en dus mogen bijvoorbeeld Poolse arbeiders in Nederland wonen en werken.

Nog veel meer..

Naast de bovengenoemde verdragen zijn er nog ongeveer 100 andere verdragen waar Nederland zich aan houdt als het gaat om allochtonen en migranten. Deze hoeft je niet allemaal te kennen: als je maar beseft dat het immigratiebeleid bestaat uit veel verdragen die je niet zomaar kan veranderen.

2.3 Integratiebeleid

✔ *Kunnen benoemen welke mogelijkheden er zijn om de integratie van allochtone groepen te verbeteren.*

Mensen die naar Nederland willen emigreren om permanent in Nederland willen verblijven, moeten **integreren**: zij moeten economisch zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving.

Per land verschilt het hoe je daar moet integreren.

In Nederland moeten mensen daarvoor **inburgeren**: ze moeten de Nederlandse taal en cultuur kennen en om dit te bewijzen een inburgeringsexamen halen. Pas dan mag je een Nederlandse identiteitsbewijs aanvragen.

Tot de jaren '70, toen er Turkse en Marokkaanse gastarbeiders kwamen, was er geen integratiebeleid: Gastarbeiders moesten hun eigen identiteit (taal, cultuur etc.) behouden zodat ze makkelijk terug konden, kregen onderwijs in hun eigen taal etc.

In de jaren '80 kwam er een duidelijker integratiebeleid, waarbij immigranten verplicht de Nederlandse taal moesten leren, hulp kregen met financiën en onderwijs in het Nederlands moesten volgen. Vaak hadden, vooral niet-westerse migranten, een achterstand in de samenleving en zo probeerde de overheid deze weg te werken.

In de jaren '90 werd Nederland langzaam kritischer: meer mensen vonden dat we niet zomaar iedereen Nederland in moesten laten en moesten helpen om Nederlander te worden. Immigrantengingen te weinig met de Nederlandse bevolking om, kenden de taal slecht en hadden vaak slecht betaald of geen werk. Mensen begonnen te spreken over een multicultureel drama: een mislukking van de multiculturele samenleving. Langzaam werden immigranten minder geholpen door de overheid: zij kregen meer eigen verantwoordelijkheid.

In de jaren '00 (2000 - 2010) werd Nederland strenger: er kwamen nieuwe wetten waardoor mensen niet zomaar meer Nederland in konden en immigranten werden verplicht een inburgeringscursus te halen.

In de laatste jaren is het voor immigranten moeilijker geworden om permanent in Nederland te verblijven. De VVD (een partij van de liberale stroming) heeft in enkele regeringen gezeten en heeft daar voor enkele wetswijzigingen gezorgd. Ook de PVV wilt strengere wetten, vooral voor mensen uit islamitische landen. Nederland heeft nu een van de strengste immigratieregels van de Europese Unie.

Naast het behalen van het inburgeringsexamen zijn er een aantal dingen die er voor kunnen zorgen dat allochtone groepen meer integreren. Hierover denken rechtse partijen anders dan linkse partijen.

Rechtse partijen (**liberale stroming**) vinden dat dit vooral wordt bereikt als (bijvoorbeeld):

- Mensen zich (volledig) aanpassen aan onze cultuur (assimileren)
- Mensen hard werken en zo veel leren en bijdragen
- De overheid het mensen zelf laat doen

Linkse partijen (**socialistische stroming**) vinden dat dit vooral wordt bereikt als (bijvoorbeeld):

- We gastvrij zijn: laat mensen zichzelf zijn, dan integreren zij beter
- Er gemengde scholen en sportclubs zijn: laat mensen elkaars normen en waarden kennen
- De overheid mensen helpt om te integreren

Uiteraard zijn er ook partijen die er tussenin zitten (midden partijen).

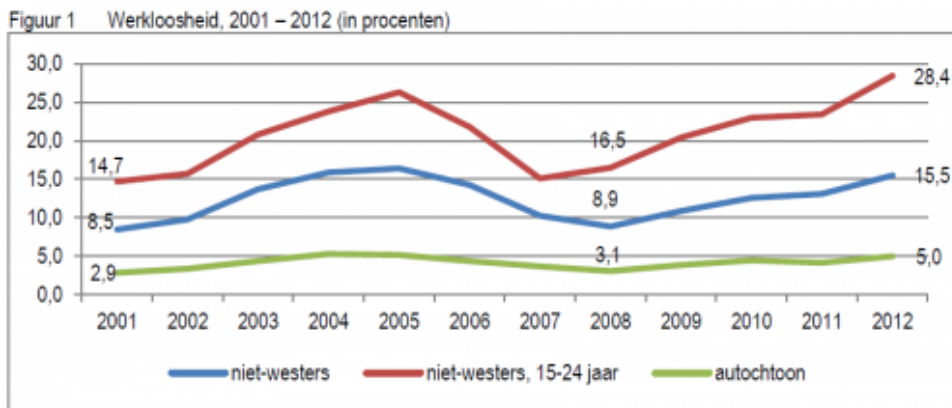
3 Sociaaleconomische positie allochtonen

3.1 Maatschappelijke positie

- ✓ *De positie van allochtone groepen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs noemen/vergelijken met die van autochtone groepen en uitleggen wat daarvan de achtergronden en oorzaken zijn.*

Mensen met een allochtone achtergrond hebben vaak een slechtere positie op de arbeidsmarkt (minder vaak werk, slechter betaald werk) en volgen vaak minder een minder hoog onderwijsniveau dan autochtone Nederlanders. Zij hebben dus een slechtere maatschappelijke positie. De verschillen worden minder groot, maar zijn er wel.

Schema werkloosheid:

bron: SCP rapport 2014

Vooraf niet-westerse allochtonen hebben een slechtere positie op de arbeidsmarkt en in het onderwijs.

Oorzaken

Er zijn veel oorzaken van deze slechtere posities. Enkele belangrijke zijn:

- Allochtonen (en hun ouders) beheersen de Nederlandse taal minder goed (vooral niet-westerse)
- Allochtonen hebben een andere cultuur met andere normen en waarden (vooral niet-westerse)
- Allochtonen hebben vaak een netwerk (vrienden, familie) die ook allochtoon zijn en zo kunnen zij elkaar weinig hebben binnen de Nederlandse maatschappij
- Er zijn vaak vooroordelen: mensen met een buitenlandse achternaam worden minder snel aangenomen bij een baan

3.2 Maatregelen

- ✓ *Voorbeelden geven van mogelijke maatregelen die de overheid zou kunnen nemen om de achterstandspositie van allochtone groepen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs te verbeteren.*

De overheid probeert de achterstandspositie van allochtonen weg te werken. Over hoe dit gedaan moet worden verschillend de meningen tussen de verschillende politieke partijen, maar enkele belangrijke maatregelen die genomen kunnen worden zijn:

- betere integratie (hoe? daarover verschillen de meningen. Zie kerndoel 2).
- extra taalonderwijs, voorschoolse onderwijs
- meer allochtone leraren
- minder zwarte scholen (scholen met veel allochtonen)
- gemengde wijken (waar allochtonen en autochtonen naast elkaar wonen)
- meer campagnes om discriminatie van allochtonen werknemers tegen te gaan
- taalcursussen aanbieden aan volwassene allochtonen

Over het algemeen vinden linkse partijen dat de overheid allochtonen hierbij moet helpen, terwijl rechtse partijen vinden dat allochtonen hier vooral zelf verantwoordelijk voor zijn.

4 Culturele differentiatie

4.1 Autochtonen en allochtonen

- ✔ *Voorbeelden geven van verschillen binnen en tussen de culturen van allochtonen en van autochtonen en in voorbeelden uitleggen welke waarden daaraan ten grondslag liggen.*

Tussen allochtonen en autochtonen bestaan zowel culturele verschillen als overeenkomsten.

Vooral niet-westerse allochtonen hebben een cultuur die erg anders is dan onze Nederlandse, westerse cultuur. Hieronder enkele voorbeelden.

Verschillen:

- Niet-westerse allochtonen hebben vaak een wij-cultuur (de familie/groep is het belangrijkste), westerse allochtonen en autochtonen hebben vaak een ik-cultuur (het individu is het belangrijkste)
- Niet-westerse allochtonen zijn vaak islamitisch, autochtonen vaak christelijk of hebben geen geloof
- Niet-westerse allochtonen hebben vaak voor een duidelijke man/vrouw rolverdeling
- Niet-westerse allochtonen zijn soms (door hun geloof) tegen homoseksualiteit
- De westerse wereld is kapitalistisch (investeren en winst maken), de niet-westerse wereld niet altijd
- De westerse wereld is vaak seculier (scheiding kerk en staat), de niet-westerse wereld niet altijd
- Binnen enkele allochtonen gezinnen is het niet respectvol om boosheid te uiten, zeker niet tegen ouders

Voorbeelden waarden en normen

Een bekend voorbeeld waarbij culturen botste was in 2004: Rita Verdonk (toen lid VVD, een van de rechtse partijen) was op bezoek bij een moskee in Tilburg. Toen zij de imam (geestelijk leider van de moskee) wilde begroeten door een hand geven, weigerde hij een hand te geven. Dit kwam vervolgens groot in het nieuws. Rita Verdonk vond dat de imam de Nederlandse normen en waarden niet respecteerde. De imam gaf aan dat hij volgens zijn geloof een vrouw niet de hand mag schudden, om verleiding te voorkomen.

Daarnaast zie je bijvoorbeeld dat culturen botsen omdat niet-westerse jongens soms minder respect hebben voor vrouwelijke docenten, omdat jongens meer aanzien hebben in het gezin (jongens zijn belangrijker in hun cultuur) en dus eerder naar mannelijke docenten luisteren. Een ander voorbeeld is waarbij culturen botsen is dat streng islamitische mensen soms vinden dat een vrouw in het openbaar een boerka moet dragen, zodat andere mannen niet door haar verleid kunnen worden. Autochtonen vinden het soms vrouwenmishandeling.

4.2 Wederzijds beïnvloeding

✔ *Met voorbeelden duidelijk maken dat maatschappelijke groepen die in aanraking komen met elkaars cultuur, elementen van die cultuur overnemen.*

In 2007 zei Koningin Maxima (toen nog prinses): "De Nederlandse cultuur bestaat niet." Zij bedoelde hiermee dat Nederland erg veelzijdig is (veel verschillende culturen heeft). Zij kreeg hier veel kritiek op. Je kunt het er mee eens zijn of niet, feit is wel dat Nederland door invloed van verschillende culturen veranderd.

Verschillende groepen gaan met elkaar om en nemen zo (delen van) elkaars cultuur over: er is wederzijds beïnvloeding. Enkele voorbeelden zijn:

- Allochtonen vinden het vaker normaal dat ook de vrouw een opleiding volgt en werkt (**emancipatie**).
- Allochtonen denken soms vrijer over emoties, seksualiteit, het geloof etc.
- Sinterklaas wordt steeds vaker als racisme gezien en veranderd

Meer algemene voorbeelden zijn: wij kijken Amerikaanse televisie, eten Italiaanse pizza, rijden in een Japanse auto, gebruiken Engels woorden en zeggen dat Turkse tulpen typisch Nederlands zijn. Veel dingen die wij doen of gebruiken komen uit andere landen oftewel andere culturen.

4.3 Culturele verschillen

✔ *Mogelijke gevolgen voor allochtone jongeren herkennen, die opgroeien in een situatie waarin zij te maken hebben met de invloeden en verwachtingen van verschillende culturen.*

Voor allochtonen jongeren kan het lastig zijn om op te groeien in de Nederlandse maatschappij, vooral voor niet-westerse allochtonen. De cultuur waarin zij thuis opgroeien is vaak erg anders dan die in de Nederlandse maatschappij zie kerndoel 4: Autochtonen en allochtonen. Zo kan het zijn dat thuis op basis van het geloof wordt aangeleerd dat homoseksualiteit verkeerd is, terwijl op school wordt aangeleerd dat het normaal is en dat we het moeten respecteren. Zowel ouders als docenten verwachten dat je hun mening overneemt. Een ander voorbeeld kan zijn dat allochtonen jongeren thuis met erg strikte regels te maken hebben, terwijl in de Nederlandse cultuur wordt verwacht dat je goed met vrijheid om kunt gaan.

Door de verschillende verwachtingen hebben bijvoorbeeld Marokkaans-Nederlandse jongeren soms het gevoel tussen twee werelden in te zitten: zij moeten kiezen tussen de verwachtingen van thuis en de

maatschappij, zij moeten kiezen tussen verschillende culturen. Zij voelen zich vaak niet sterk verbonden met de Nederlandse, westerse cultuur en ook niet altijd even sterk met de Marokkaans, niet-westerse cultuur. Mensen willen ergens bij horen en zo zoeken Marokkaans-Nederlandse jongeren elkaar op. Zij kunnen dan een netwerk van vrienden en familie met een slechtere sociaaleconomische positie krijgen, waardoor het moeilijk is om een goede positie op de arbeidsmarkt te krijgen of goed te presteren in het onderwijs: dat doet hun netwerk immers ook niet. Zo komen ook meer Marokkaans-Nederlandse jongeren in aanraking met justitie.

Het je verbonden voelen met de cultuur waarin je opgroeit is dan ook erg belangrijk.

5 Vooroordelen, stereotypen en discriminatie

5.1 Vooroordelen en stereotypen

✓ *Vooroordelen en stereotypen herkennen.*

Veel mensen hebben (on)bewust **vooroordelen**: oordelen over iemand zonder dat je hem of haar kent. Zo kan een vooroordeel zijn dat iemand die overgewicht heeft te veel eet en dat iemand met een buitenlandse achternaam minder betrouwbaar is.

Door vooroordelen ontstaan ook **stereotypen**: groepen waar vooroordelen over zijn. Oftewel: een vaststaand, simpel beeld over een groep. Zo kan volgens het stereotype een vrouw slecht autorijden, lopen boeren altijd op klompen, gedragen homoseksuelen mannen zich vrouwelijk, zijn alle studenten feestende kakkers, kunnen mannen maar een ding tegelijkertijd en Marokkaanse jongeren crimineel.

5.2 Vooroordelen en discriminatie

✓ *Het verband tussen vooroordelen en discriminatie verklaren.*

Vooroordelen (en de daarbij ontstane stereotypen) kunnen leiden tot **discriminatie**: het anders behandelen van mensen op basis van bijvoorbeeld huidskleur, seksuele geaardheid of lichamelijke beperking. Dit gebeurt, ondanks dat het al vanaf 1848 verboden is in de grondwet, nog dagelijks.

Door bijvoorbeeld het vooroordeel dat niet-westerse allochtonen jongeren vaker crimineel zijn kunnen zij door hun achternaam moeilijker aan een baan komen of worden zij puur vanwege hun uiterlijk of naam geweigerd bij een club bij het uitgaan of bij een bezoek aan het museum.

Op het moment dat er gediscrimineerd wordt op basis van iemand zijn of haar afkomst (Turks, Marokkaans, Chinees etc.) noem je dat **racisme**.

5.3 Oorzaken en gevolgen discriminatie

- ✔ *Oorzaken van discriminatie noemen en de gevolgen herkennen/beschrijven, die discriminatie heeft voor individuen en groepen in de samenleving.*

Discriminatie heeft verschillende oorzaken. Enkele oorzaken kunnen zijn:

- Vooroordelen: iemand wordt bijvoorbeeld niet aangenomen voor een baan omdat zij een vrouw is of niet bij een kroeg binnen gelaten omdat hij een niet-westers uiterlijk heeft.
- Gebrek aan kennis: iemand weet weinig af van een ander en beoordeeld op basis van 'horen zeggen', gevoel of één enkele ervaring.
- **Xenofobie**: angst voor het onbekende. Wanneer er een nieuwe groep in de samenleving komt (bijvoorbeeld vluchtelingen), kan dit angst voor de gevestigde groep (de groep die er al was) zorgen. Het gaat dan niet om de groep zelf, maar om het feit dat deze groep nieuw en onbekend is.
- **Zondebok**: een groep als zondebok worden gebruikt. Een duidelijk voorbeeld hiervan is Adolf Hitler die de joodse bevolking de schuld gaf van de economische problemen in Duitsland. De joodse bevolking diende hierbij als zondebok.

Door discriminatie kunnen mensen niet op een veilige manier zichzelf zijn. Individueel kan het er bijvoorbeeld voor zorgen twee mannen niet meer hand in hand durven te lopen of dat een gehandicapt iemand niet meer naar bepaalde plaatsen kan gaan. Het kan dus zorgen voor angst en buitensluiting. Iemand kan hierdoor bijvoorbeeld niet fijn in het leven staan en depressief worden.

Groepen die regelmatig met discriminatie te maken hebben, zoals allochtonen en homoseksuelen, kunnen bijvoorbeeld te maken krijgen met een slechtere positie op de arbeidsmarkt of (verbaal) geweld. Zij voelen zich daardoor minder verbonden met de maatschappij.

5.4 Discriminatie voorkomen

- ✔ *Mogelijkheden beschrijven, die de overheid en organisaties hebben om op effectieve wijze vooroordelen en discriminatie tegemoet te treden en te voorkomen.*

De overheid probeert vooroordelen en discriminatie tegen te gaan. Dit doen zij onder andere door:

- Campagnes op de radio en televisie
- Het invoeren van wetten zoals een wet dat het niet verplicht is om een foto mee te sturen bij een sollicitatiebrief (zodat mensen niet bij een baan kunnen worden geweigerd op basis van hun uiterlijk) of de wet dat minimaal 50% van de topfuncties bij de overheid door een vrouw vervuld moet worden
- Het streng straffen van verschillende vormen van discriminatie

Ook organisaties, zoals televisiemakers en belangenorganisaties zoals de Gay Straight Alliance (GSA), proberen vooroordelen en discriminatie tegen gaan. Dit doen zij onder andere door:

- Het zorgen voor acteurs met verschillende culturele achtergronden
- Het organiseren van de Gaypride of Paarse Vrijdag
- Het geven van voorlichting op scholen

5.5 Discriminatie in je omgeving

- ✔ *Verwoorden hoe jij en anderen om kunnen gaan met vooroordelen en discriminatie vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect.*

Je moet in eigen woorden kunnen uitleggen hoe jij en andere mensen vooroordelen en discriminatie kunnen voorkomen of tegengaan, wetende dat zowel in de Nederlandse grondwet als in enkele verdragen waar Nederland zich aan moet houden staat dat iedereen gelijk wordt behandeld.

Kortom: hoe kunnen jij, je klasgenoten, je vrienden en/of je familie daar rekening mee houden?